

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain voimaantulosäännöksen ja lain siirtymäsäännöksen muuttamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta ja täydentämisestä

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi työllisyyden kuntakokeilusta annetun lain voimassaoloa 31.12.2024 asti. Samalla esitetään muutettavaksi lain siirtymäsäännöstä vastaavasti.

Vates-säätiön mielestä kuntakokeilusta annettujen lakien jatkaminen on tarkoituksenmukaista, ja tukee asiakaslähtöisyyttä sekä sujuvaa palveluprosessia.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu tarjoaa mahdollisuuden parantaa palveluiden saavutettavuutta erityisesti heikoimmassa asemassa oleville henkilöille. Kuntien vahvuuksia ovat toiminta lähellä asiakkaita ja kunnan toimintaympäristön tunteminen. Kunnat ovat tottuneita työskentelemään yhteistyössä paikallisten työnantajien ja välityömarkkinatoimijoiden kanssa, joten työllistymispolut ovat onnistuessaan sujuvia toteuttaa.

Saumaton yhteistyö kuntakokeilualueen ja työ- ja elinkeinotoimiston välillä on merkittävä tekijä kokeilun onnistumiselle. Asiakkaan tulee saada tarpeidensa mukaiset työllisyyspalvelut ilman viiveitä. Riittävän pitkä kokeiluaika ja joustavuus siirtymäajoissa TE-palveluiden muutosprosesseissa helpottaa palveluohjauksen onnistumista.

Kolmannen sektorin asiantuntemus palveluiden tuottajana kuntakokeilujen edetessä on turvattu. Järjestöjen merkitys osatyökykyisten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden tukena työllistymisessä ja työssä pysymisessä on arvokas kokonaisuus. Vates-säätiössä on kokeiluaikana käynnissä selvitys järjestöjen roolista työllisyyden kuntakokeiluissa.

Kuntakokeilun käynnistyessä 1.3.2021, kokeilun organisointi oli valitettavan keskeneräinen. Asiakkuuksien siirto TE-toimistoista kokeilukuntiin käynnistyi kuitenkin heti. Esitystekstin mukaan kuntakokeiluihin siirrettiin maaliskuun 2021 aikana 231 978 asiakasta. Palautteet palveluohjauksen epäonnistumisesta ovat olleet tähän massaan peilattuna ymmärrettäviä. Suuressa osassa kokeilualueita toiminta on organisoitunut ja käynnistynyt kunnolla vasta syksyllä 2021, joten asianmukainen toiminnan arviointi tuottaa oikeanlaisia tuloksia vasta tästä eteenpäin. Työllisyyden kuntakokeilu on osa TE-palvelurakenteen laajaa muutosta, jonka voi ajatella huipentuvan vuonna 2024 TE-palvelujen siirtymisenä kuntiin. Tältä osin on täysin luonnollista ja erittäin kannatettavaa, että työllisyyden edistämisen kokeiluaikaa jatketaan samalle aikajanelle.

Aiemmassa lausunnossaan Vates-säätiö on ottanut kantaa vähän harkintaa koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen siirtämisestä kokeilualueen kunnille, ja pitänyt sitä perusteltuna asiakasprosessien sujuvoittamiseksi. Alkaneiden kokeilujen osalta on osoittautunut, että nk. suunnitelmavelan purkaminen on tuonut merkittäviä hidasteita palveluohjaukseen. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelutarpeet ovat moninaisia ja voivat liittyä niin voimavaroihin, osaamiseen kuin työmarkkinoilla toimimiseenkin. Kun asiakkaan työ- ja toimintakykyä ei arvioida, hänen todellista palvelutarvettaan ei tunneta.

Vates-säätiö ehdottaa jatkossa resurssien tarkastelua suunnitelmavelan poistamiseksi, ja esittää että kolmannen sektorin resursseja käytetään myös työ- ja toimintakyvyn selvittämisessä.

Lisäksi Vates-säätiön mielestä palvelutarpeen arviointiin ja asiakkaan yksilöllisen suunnitelman laatimiseen tulee kokeiluajan jatkamisenkin yhteydessä varata riittävästi resursseja ja ottaa tämä huomioon säädösvalmistelussa.

Helsingissä 5. päivänä marraskuuta 2021

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja
Vates-säätiö sr.